

Leidžia

NAFTININKŲ
PROFESINĖ
SAJUNGA

LABAI SVARBU, KAD VEIKTUME TARPTAUTINIŲ MASTŲ, MANO DANIJOS PROFESIJŲ LYDERIS JØRGEN E.K. NIELSEN

F3 (Fagligt Fælles Forbund – jungtinė federacija) yra didžiausia Danijos profesinė sąjunga, jungianti 323 082 narius, turinti 71 regioninį centrą ir 80 paslaugų centrų visoje šalyje. *Jørgen Erik Kozak Nielsen* – senas Naftininkų profesinės sąjungos bičiulis. Jo ir paprašėme pasidalinti mintimis su „Profesijų žinių“ skaitytojais.

Ką manote apie mūsų profesinę sąjungą, su kuria susipažinote daugiau nei prieš 20 m.? Kokius pastebite pokyčius, skirtumus?

Su Lietuvos chemijos pramonės profesinių sąjungų federacija ir Naftininkų profesinė sąjunga esame draugai jau daugiau nei 20 metų. Labai džiaugiamės ir didžiuojamės šia draugyste.

Manome, kad profesijų sąjunga turi dirbti tarptautiniu mastu, nes kapitalas nuolat juda ir nepaiso nacionalinių sienų. Turėtume remti vieni kitus ir mokytis vieni iš kitų.

Kai susitikome pirmą kartą, siekėte išsilaisvinti nuo senų tarybinių profesinių sąjungų kultūros, kuri vis dar lydėjo jūsiškį darbo judėjimą. Darbuotojų nuomonė apie profesines sąjungas buvo tokia, kaip ir apie komunistų partiją, su kuria jos buvo neatsiejamas. Profesijų sąjunga nebuvo nepriklausoma, kad laisvai kovotų už darbuotojų reikalus, todėl jos ir netapo darbuotojų savastimi.

Mano supratimu, Naftininkų profesinė sąjunga šiandien yra moderni profesijų sąjunga, kovojanti dėl darbuotojų, ir yra ekonomiškai bei politiškai nepriklausoma.

Mano susidaro įspūdis, kad reikia įdėti labai daug pastangų, jog Lietuvoje būtų profesijų sąjunga. Yra dar daug sričių, kur visai nėra dialogo tarp darbdavių ir darbuotojų. Mes kreipėmės į ES fondus, kad gautume finansavimo socialinio dialogo plėtrai, o visai neseniai mums buvo skirta parama apmokyti profesijų sąjungų žmones, kurie savo ruožtu mokys kitų profesinių sąjungų atstovus Lietuvoje.

Esate profesijų sąjungos 3F regioninio Midtjylland centro vadovas. Papasakokite daugiau apie regioną ir profesijų sąjungų veiklos lauką.

3F Midtjylland regiono būstinė yra Maribo mieste. Turime 3500 narių, 18 darbuotojų ir du išrinktus lyderius. Profesijų sąjungoje yra nariai iš 6 sektorių – pramonės, žemės ūkio ir miškininkystės, transporto, statybų, viešojo bei privataus sektorių. Profesijų sąjungos vadovybė renkama narių susirinkime: ją sudaro 13 tarybos narių, pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas.

Visą darbo rinkos politiką Danijoje apima trišalis bendradarbiavimas. Valstybės dialogas su socialiniais partneriais dabar neatsiejamas nuo visos užimtumo politikos. Taip pat tose srityse, kurias reglamentuoja įstatymai, - pavyzdžiui, darbo aplinka, darbo vieta ir nedarbo draudimas, - yra bendradarbiaujama su socialiniais partneriais.

Dėl įstatymų, susijusių su darbo santykiais, prieš juos priimant Vyriausybėje, yra konsultuojamasi su partneriais. Daugelyje sričių, centrinėje ir vietos tarybose, sprendimų priėmimo dalyvauja ir socialiniai partneriai. Taip pat ir neoficialiu lygmeniu yra nuolat bendraujama tarp valstybės ir socialinių partnerių.

Darbo užmokestis ir darbo sąlygos yra reguliuojamos kolektyvinėmis sutartimis. Valstybė nesikiša į darbo užmokesčio ir darbo sąlygų reguliavimą, kol abi šalys sugeba atsakingai spręsti problemas. Tai yra Danijos darbo rinkos ypatybė. Kad tai veiktų, reikalingos stiprios abi pusės atstovaujanti organizacijos, kurios derasi ir pasirašo kolektyvines sutartis. Kolektyvinio susitarimo šalys darbuotojų pusėje visada yra samdomųjų kolektyvas, atstovaujamas profesijų sąjungos, o kitoje pusėje – vienas darbdavys arba darbdavių organizacija.

Kolektyvinės sutartys darbuotojų atlyginimus ir darbo sąlygas reglamentuoja įvairiuose sektoriuose. Susitarimai nustato visas taisykles, kurios turi įtakos darbuotojų užimtumui. Darbdavių, kurie susaistyti sutartimi, yra reikalaujama įtraukti į tą susitarimą taisykles, susijusias su darbuotojais įmonėje, kurie nėra profesijų sąjungos nariai.

Kolektyvinės derybos yra priimtinas modelis, nes socialiniai partneriai greičiau ir geriau prisitaiko prie tam tikros pramonės šakos ar įmonės realijų nei valstybė. Šalys paprastai susitaria dėl dar geresnių sąlygų, negu patys buvo nusistačiusios anksčiau.

Taip pat yra organizacija, kuri nustato, ar pateikti ieškinį dėl darbdavio veiksmų, jeigu yra nesutarimų dėl sutarties. Tai daroma pagal tam tikrą procedūrą. Darbuotojai tam tikrais atvejais gali inicijuoti bylą bendrosios kompetencijos teismuose.

Kad veiktų tokia daniškoji derybų sistema, būtina, jog darbuotojai būtų labai organizuoti. Beveik 75 procentų Danijos darbuotojų yra įstoję į profesines sąjungas.

Pagrindinis susitarimas yra pasirašytas tarp Nacionalinės profesijų sąjungų asociacijos (LO) ir Danijos darbdavių organizacijos (DA). Jos susitarė dėl kelių pagrindinių taisyklių, reglamentuojančių santykius tarp šalių Danijos darbo rinkoje. Be kitų taisyklių, pagrindinėje sutartyje taip pat yra numatyta:

- Darbdavio teisė valdyti darbo procesus.
- Teisė imtis kolektyvinių veiksmų, - pavyzdžiui, streikų, piketų, solidarumo streikų, lokautų ir boikotų.
- Taikos sąlyga, kuri reiškia: negalima stabdyti darbo, kol galioja kolektyvinė sutartis.
- Profesijų sąjungos atstovų garantijos.
- Darbuotojų ir profesinių sąjungų atstovų atleidimas.
- Susitarimo trukmė ir nutraukimo sąlygos.
- Sutarties pažeidimai, kurie turi būti perduodami darbo teismui.

Tikimės tolesnio bendradarbiavimo ir ateityje.

Kokios darbo judėjimo tendencijos Danijoje?

Didžiausias iššūkis Danijoje yra darbo rinkos globalizacija. Mūsų atlyginimams ir darbo sąlygoms nuolat gresia socialinis dempingas, todėl labai svarbu, kad profesinės sąjungos veiktų tarptautiniu mastu.

LABAI DŽIAUGIUOSI MŪŠŲ BENDRADARBIAVIMU, O KITŲ METŲ PRADŽIOJE KETINAME PAS JUS APSILANKYTI.

PROFESINĖS SAJUNGOS TARYBOS POSĖDIS

Lapkričio 26 d. įvyko Naftininkų profesinės sąjungos tarybos posėdis, kuriame dalyvavo AB „ORLEN Lietuva“ generalinio direktoriaus pavaduotojas gamybinės veiklos valdymui Viktoras Vasilavičius, įrengimų priežiūros ir remonto direktorius Pawel Adam Sierakowski, personalo direktorė Birutė Jedlinski, ryšių su darbuotojais ir personalo administravimo vadovė Leokadija Vaupšienė.

Profesijų sąjungos pirmininkė Virginija Vilimienė informavo tarybos narius, kad bandoma užmegzti kontaktus su profesinėmis sąjungomis Plocke (Lenkija), kur veikia viena iš septynių koncerno PKN ORLEN naftos perdirbimo gamyklų. Taryba nutarė pasikviesti kolegas iš Lenkijos ir pasidalinti patirtimi, kaip vyksta socialinis dialogas to paties koncerno įmonėse Lenkijoje ir Lietuvoje.

Pirmininkė paminėjo ir tarybos narės Sonatos Samoškienės surengtą kelionę profesinės sąjungos nariams į operą „Nabukas“ Rygoje, pristatė kalėdines dovanėles nariams, papasakojo apie planuojamus kalėdinius renginius.

V. Vilimienė taip pat informavo susirinkusiuosius, kad yra likviduojama Naftotiekio profesinė sąjunga, o jos buvę nariai nori priklausyti Naftininkų profesinei sąjungai nenutraukiant narystės. Tarybos nariai nutarė įskaityti Naftotiekio profesinės sąjungos narių, įstojusį į Naftininkų profesinę sąjungą, narystės stažą ir jį laikyti nenutrūkstamu.

Taryba išrinko Romutę Gulbinienę penktąja profesijų sąjungos Pašalpų komiteto nare.

Vėliau administracijos atstovai pristatė preliminarų darbo optimizavimo planus, susijusius su etatų mažinimu. V. Vilimienė informavo, jog prieš kiekvieną mažinimą vyks konsultacijos su darbuotojais, bus aiškinamasi konkrečios mažinimo priežastys, darbuotojų darbo krūvio ir užmokesčio kaita.

EMAS darbuotojams atstovaus du išrinkti profsajungininkai

Antrinėje AB „ORLEN Lietuva“ bendrovėje UAB „EMAS“, atliekančioje elektros bei pramoninės automatikos įrangos montavimo, priežiūros, remonto ir kitus darbus, Naftininkų profesinės sąjungos atstovu perrinktas Kęstutis Opulskis. Kęstučiui, kuris keturioliktus metus atstovauja gamyklos Elektromontierių cechui, o nuo 2009 m. - UAB „EMAS“ kolektyvui, nuo šiol padės elektrikų profesinei grupei atstovaujantis Kornelijus Kačerauskas, kuris išrinktas

jo pavaduotoju. Šiuo metu UAB „EMAS“ profesinėje organizacijoje yra 54 nariai.

1994 m. naftos gamykloje šaltkalviu pradėjęs dirbti K. Opulskis, po kelerių metų įstojo į profesinę sąjungą, o dar po ketverių – buvo išrinktas atstovauti cechui. Jis mano, kad jo, kaip darbuotojų atstovo, veikla yra padėti profsajungos nariams suprasti ir patikėti, kad jie turi ne tik pareigas, bet ir teises tiek darbe, tiek visuomeniniame, tiek ir asmeniniame gyvenime.

„Susijungėme dvi profsajunginės grupės, todėl nuo šiol dirbsime kartu. Norėčiau, kad pagaliau realiai pradėtų dirbti bendras komitetas, našiau dirbtų darbo saugos ir sveikatos komitetas, kolektyvinės sutarties priežiūros komisija ir t.t.“, - pasakoja Kęstutis Opulskis netrukta rasti atsakymą: „Profsajunga – tai aktyvus, socialiai teisingas darbo ir gyvenimo būdas“.

Kornelijus Kačerauskas, atstovaujantis daugiau nei trims dešimtims elektrikų, sako, jog dirbs ranka rankon su K. Opulskiu bei pavaduos jį ten, kur negalės dalyvauti Kęstutis.

Beje, numatyta, kad abu UAB „EMAS“ profsajungos atstovai dalyvaus ir Naftininkų tarybos posėdžiuose. Na, o K. Kačerauskas teigia būsiantis tam tikru tarpininku: savo žmones informuos apie numatomus pasikeitimus, planus, profsajungos veiksmus, kartu lauks pastabų ir pasiūlymų.

Kornelijus gamykloje dirba jau ketvirtą amžių. Beveik tiek pat laiko jis yra ir profesinės sąjungos narys. Renkamu profsajungos atstovu jis tapo tik dabar ir mano, kad žmonės turės progos pamatyti ir įvertinti jo veiklą. „Galbūt kas nors kitas tą darbą galėtų atlikti geriau, turėtų geresnių idėjų“, - savikritiškai samprotauja pašnekovas.

„Profesinė sąjunga – tai savitiška apsaugos sieną, su kuria valdžia, mūsų darbdaviai susiduria, jei bando sutaupyti darbuotojų sąskaita“, - mano elektromontierių bendrovėje dirbantis K. Kačerauskas. Kol kas ji vienintelė gali tinkamai atstovauti darbuotojams, pagelbėti, o kai reikia – ir pakovoti. O tai, deja, nėra taip lengva, kaip gali apsirodyti, todėl, pasak Kornelijaus, kuo daugiau narių, tuo sunkiau darbdaviui „prastumti“ darbuotojams nelabai palankius sprendimus.

Profsajungos atstovas apgailestauja, kad vis dar yra darbuotojų (ne tik UAB „EMAS“, bet gamykloje), kurie pasislėpę už profsajungos narių nugarų sako: jūs kovokit, jūs didinkit atlyginimus ir pan., o mes pasidžiaugsime. Kornelijaus manymu, didelis minusas yra tai, kad profsajunga atstovauja ne vien tik tiems, kurie moka nario mokesį ir prisideda prie bendro reikalo, o visiems darbuotojams.

Beje, pastebi profsajungininkas, kritikuoti profesinės sąjungos veiklą, ypač jei kas nors nepavyksta, kaip tik aršiausiai ir linkę tie, kurie nenori prisidėti nario mokesčiu ir priimti atsakomybės.

Nuotr. Pasirašius UAB „EMAS“ kolektyvinę sutartį 2012 m. rugsėjo 6 d. Bendrovės darbuotojų atstovai: K. Opulskis (pirmas iš dešinės) ir K. Kačerauskas (antras iš kairės)

Profsajungos atstovai iškėlė ir kitą problemą: darbuotojams, dirbantiems su naftos produktais bei kitomis cheminėmis medžiagomis (ypač Naftos produktų pylimo estakadų, Elementinės sieros gamybos įrenginio, Kokybės tyrimo centro darbuotojams), cheminių medžiagų kvapo prisigeria ne tik viršutiniai, bet ir apatiniai rūbai. Todėl, du-tris kartus panaudoję marškinėlius, darbuotojai juos išmeta ir iš savo asmeninių lėšų perka kitus, - dažnai pigius, kurie gali būti iš sintetinės medžiagos, o tai gali sukelti gaisrą ar sprogimą.

Komitetas pavedė padalinių vadovams kartu su darbuotojų atstovais saugai ir sveikatai įvertinti vykdomus darbus, naudojamas asmenines apsaugos priemones, esamą ar galimą riziką, o esant reikalui darbuotojams išduoti apatinius marškinėlius bei organizuoti jų skalbimą.

DSSK POSĖDYJE

AB „ORLEN Lietuva“ darbuotojų saugos ir sveikatos komiteto (DSSK) posėdyje spalio 24 d. apsvaistyti profesinės sąjungos iškelti klausimai dėl odos apsaugos priemonių ir papildomų marškinėlių išdavimo gamybinių padalinių darbuotojams

Be komiteto narių, posėdyje taip pat dalyvavo generalinio direktoriaus pavaduotojai Viktoras Vasilavičius ir Pawlak Arkadiusz Marcin, Naftininkų profesinės sąjungos pirmininkė Virginija Vilimienė, kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe direktorius Kęstutis Ruškys, Kokybės tyrimo centro viršininkas Raimondas Čiukšys, vyresnysis saugos ir sveikatos specialistas Vytautas Gelžinis, profesinės sąjungos atstovai Eugenijus Dambinskas, Sonata Samoškienė, Virginijus Auryla.

Darbuotojų atstovai informavo, kad dirbantiesiems gamybiniuose padaliniuose nuo uždaros avalynės smarkai prakaituoja kojos, dėl ko atsiranda nemalonūs kvapas bei įvairios ligos. Be to, darbuotojams, naudojamiems asmenines kvėpavimo takų apsaugos priemones, labai prakaituoja oda, kas ne tik trukdo dirbti bet ir gresia įvairiomis ligomis. Pasiūlyta darbuotojams, nuolat darbo metu dėvintiems darbinę avalynę, išduoti šlepetes, kurias būtų galima naudoti būnant patalpose (operatorinėse).

DSSK nutarė, kad Naftos produktų krovo cecho viršininkas turi organizuoti reikalingų odos apsaugos priemonių (purškiklis kojoms, apsaugantis nuo gausaus prakaitavimo pasekmių, gelis, sumažinantis odos prakaitavimą po guminiams pirštinėms, po respiratoriais ir kaukėmis) užsakymą ir išdavimą Naftos produktų pylimo estakadų operatoriams, kadangi jų darbas yra vienas iš fiziškai sunkiausių bendrovėje ir vyksta užterštoje aplinkoje. Taip pat padalinių

vadovai kartu su darbuotojų atstovais saugai ir sveikatai įpareigoti įvertinti vykdomus darbus, naudojamas asmenines apsaugos priemones, esamą ar galimą riziką, o esant reikalui darbuotojams išduoti odos apsaugos priemones bei šlepetes.

DERASI DĖL KOLEKTYVINĖS SUTARTIES

Lapkričio pradžioje prasidėjo derybos dėl kolektyvinės sutarties antrinėje „ORLEN Lietuva“ bendrovėje „Paslaugos tau“.

Pasak profesinės sąjungos pirmininkės Romutės Gulbinienės, derybos labai nelengvos, profesinė sąjunga siekia palikti galioti tokią pat sutarties redakciją ir siūlo papildomą paketą.

Pirmiausia Naftininkų profsajungos derybininkai siekia, kad priedas prie darbo užmokesčio būtų įskaičiuotas į tarifinį atlyginimą. Tokiu būdu būtų garantuojama tokio pat dydžio alga kiekvieną mėnesį, nes dabar priedais galima lengvai manipuliuoti: dėl vienu ar kitu priežastį juos sumažinti ar net visai nemokėti. Be to, atsiradus naujam savininkui, jis darbo užmokesčio mažinti negalėtų, tuo tarpu nurėžti priedus būtų daug paprasčiau.

Profsajunga taip pat siūlė išmokėti susitartą papildomą sumą darbuotojų sveikatai atkurti. R. Gulbinienės teigimu, vadovybės pagrindinis argumentas: nėra pinigų. Juolab kad pagrindinė įmonė ketina kelti patalpų, kurias nuomojasi UAB „Paslaugos tau“, kainą. Profesinės sąjungos atstovai dėl to dar tarsis su „ORLEN Lietuva“ administracija.

UAB „Paslaugos tau“ administracija kol kas nesutinka patęsti ir kolektyvinės sutarties galiojimo laiko. Iki šiol ji pasirašoma kasmet, o profsajunga siekia, kad ji galiotų bent jau dvejus metus. Susiderėti dėl kolektyvinės sutarties ir ją pasirašyti reikia iki šių metų pabaigos.

ŠYPSĖNOS

- **Pirmadienio rytas. Viršininkas klausia pavaldinio:**
- Akys tavo raudonos ir patinusios. Tu ką, gėrei?
- Ne, blyn! Nenorėjau į darbą eiti. Verkiau.
- **Kai išgirdau iš premjero, kokią algą gauna kiekvienas dirbantis mūsų šalies žmogus, tai niekaip nesupratau: ar aš ne žmogus, ar ne toj šaly gyvenu, ar nedirbu?!**
- **Viršininkas iš Graikijos siunčia SMS:**
„Kas gero biure?“
Gauna atsakymą: „Nėra Jūsų!“
- **- Man rodos, darbe reikia laukti rimtų permainų.**
- Kodėl taip manai?
- Peržiūrėjau užklausų internete istoriją, tai mūsų vyr. buhalteris ieškojo: „baudžiamasis kodeksas“, „organiniai nuodai“, „kaip paslėpti kūną“ ir „klimatas Madagaskare“.
- **Skelbimas: „Ieškome ambicingų, motyvuotų darbuotojų, pasirengusių tapti kūrybingos komandos dalimi vardan įmonės sėmės.“ Išvertus iš kanceliarinės kalbos tai reiškia: „Mokėsime minimumą, likusią dalį – vokelyje, - kas pusę metų, jeigu išeis“.**